

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

у співпраці з

Житомирський державний технологічний університет (Україна)

Providence Group (Торонто, Канада)

Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii (Познань, Польща)

Adamas University (Кольката, Індія)

Škoda Auto University (Млада-Болеслав, Чехія)

Sri Sai Institute of Management, Manawala (Амрітсар, Індія)

**ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА
ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ**

Збірник матеріалів

Міжнародної науково-методичної конференції

Україна, м. Харків, 01 червня 2018 р.

ХНАДУ, 2018

*Друкується за рішенням Вченої ради факультету управління та бізнесу
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,
протокол № 4 від 14.05.2018 р.*

Організаційний комітет:

Туренко Анатолій Миколайович	д-р техн. наук, професор, ректор, ХНАДУ (голова оргкомітету)
Гладкий Іван Павлович	канд. техн. наук, професор, перший проректор, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
Дмитрієв Ілля Андрійович	д-р екон. наук, професор, декан факультету управління та бізнесу, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
Горовий Дмитро Анатолійович	д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
Болдовська Катерина Петрівна	канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, ХНАДУ (відповідальний секретар)
Коралєвський Якуб (Koralewski Jakub)	PhD, Professor, Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu, Познань, Польща
Паримал Чандра Бісвас (Parimal Chandra Biswas)	Dr., Director of International Relations, Adamas University, Кольката, Індія
Паславський Тарас (Paslavskiyi Taras)	Director of International Relations, Providence Group, Торонто, Канада
Романчук Катерина Василівна	д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки, Житомирський державний технологічний університет
Санджай Кумар Бал (Sanjay Kumar Bahl)	PhD, Director-Principal, Sri Sai Institute of Management, Manawala, Амрітсар, Індія

Викладання економічних дисциплін в умовах глобалізаційних та інтеграційних перетворень :
збірник матеріалів Міжнародної науково-методичної конференції, 01 червня 2018 р., м. Харків. –
Харків : ХНАДУ, 2018. – 132 с.

У збірнику представлено матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Викладання економічних дисциплін в умовах глобалізаційних та інтеграційних перетворень». На конференції розглянуті сучасні методи викладання економічних дисциплін та методичні проблеми викладання в умовах глобалізації та європейської інтеграції України. У матеріалах висвітлено шляхи і методи інтенсифікації навчального процесу та вплив новітніх наукових розробок на формування майбутніх фахівців.

Матеріали конференції будуть корисні для науково-педагогічних працівників, а також аспірантів і здобувачів вищої освіти економічних і педагогічних спеціальностей.

Матеріали опубліковані в авторській редакції з дотриманням індивідуального стилю. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надано в рукописах, та залишає за собою право не поділяти погляди авторів на ті чи інші питання, що розглянуті в рамках науково-практичної конференції.

ЗМІСТ

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

<i>Болдовська К.П.</i> Методологія викладання навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» здобувачам вищої освіти за напрямом підготовки «Міжнародні економічні відносини»	6
<i>Болдовська К.П.</i> Особливості формування системи компетентностей фахівців економічного профілю з навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини»	7
<i>Боліла С.Ю.</i> Технології підвищення навчально-пізнавальної активності студентів у процесі вивчення курсу «Менеджмент і маркетинг»	9
<i>Вінська О.И., Токар В.В.</i> Упровадження гендерно чутливого компоненту при викладанні дисциплін економічного профілю	11
<i>Ганжуров Ю.С.</i> Медіаменеджмент: від комунікативного процесу до навчальної дисципліни в умовах глобалізації вищої освіти	12
<i>Горбань С.Ф.</i> Викладання маркетингу з використанням активних методів та технологій навчання	14
<i>Завербний А.С.</i> Проблеми та перспективи викладання дисципліни «Міжнародні економічні відносини та світова економіка» за умов глобалізаційних та інтеграційних перетворень	16
<i>Кожухівська Р.Б.</i> Методологія педагогіки туризму	17
<i>Козинець І.І., Піскова Ж.В.</i> Алгоритм проведення ділової гри «Організація бухгалтерського обліку» – як важливий фактор досягнення навчальної мети	19
<i>Кулинич М.Б., Шворак А.М.</i> Необхідність запровадження дистанційного навчання при викладанні дисциплін обліково-аналітичного циклу	20
<i>Леонтєва Л.В.</i> Методологія та принципи викладання навчального курсу «Транспортне право»	22
<i>Лінькова О.Ю.</i> Оптимізація процесу вивчення менеджменту	23
<i>Микитенко В.В.</i> Методологічні засади управління природно-ресурсними активами у просторі стратегічного потенціалу держави	25
<i>Митрофанова А.С.</i> Колективні форми навчання у викладанні економічних дисциплін	27
<i>Міщук Є.В.</i> Використання критичного огляду понятійно-категоріального апарату при викладанні дисципліни «Економічна безпека»	29
<i>Музиченко-Козловська О.В.</i> Проблеми викладання дисципліни «Соціально-економічний розвиток регіону»	30
<i>Нікітіна А.В.</i> Система професійних компетентностей під час опанування навчальної дисципліни «Глобальна економіка»	31
<i>Омельяненко В.А.</i> Педагогічна технологія вивчення міждисциплінарних зв'язків	32
<i>Остапенко О.Г.</i> Використання сценарію перевернутого класу при викладанні «Правознавства»	33
<i>Перунова О.М.</i> Природа розвитку професійного вміння викладача вищого навчального закладу	35
<i>Подаков Є.С.</i> Актуальні проблеми використання програмного забезпечення для викладання облікових навчальних дисциплін	37
<i>Попкова К.О., Болдовська К.П.</i> Формування системи компетентностей бакалаврів з міжнародних економічних відносин з навчальної дисципліни «Транснаціональні корпорації»	39
<i>Попова А.М.</i> Вплив глобалізаційних зрушень на особливості використання інформаційних технологій при підготовці спеціалістів з міжнародних економічних відносин	40
<i>Самсонова Т.М.</i> Значення викладання економічної теорії в сучасних умовах	41
<i>Селезень С.В.</i> Інноваційні методики викладання юридичних дисциплін у вищій освіті	42
<i>Хорошилова І.О.</i> Сучасні підходи в викладанні економічних дисциплін	44
<i>Черчата А.О.</i> Удосконалення викладання економічних дисциплін: інноваційний аспект	46

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

<i>Ачкасова Л.М.</i> Аспекти розвитку економічної освіти в Україні	48
<i>Sanjay Kumar Bahl, Ramandeep Gautam.</i> Recent developments in Indian higher education	49
<i>Балджи М.Д., Однолько В.О.</i> Підвищення якості підготовки фахівців у галузі економіки завдяки використанню проектної діяльності в освітньому процесі	52
<i>Бестужева С.В., Котиш О.М.</i> Проблеми удосконалення сучасної системи освіти у зовнішньоекономічній сфері	54
<i>Болдовська К.П.</i> Формування системи компетентностей економістів-міжнародників з навчальної дисципліни «Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства»	55
<i>Бубенець І.Г., Янчев В.В.</i> Інформаційно-комунікаційні технології як ресурс підвищення якості освіти в умовах глобалізації	56
<i>Величко Я.І., Бочарова Н.А.</i> Побудова освітнього процесу в ВНЗ на основі змішаного навчання	58
<i>Гаращук О.В., Куценко В.І.</i> Модернізація економічної вищої освіти як передумова підвищення її якості	59
<i>Герасименко О.В.</i> Проблемні вектори інноваційного розвитку вищої економічної освіти	61
<i>Герасимчук В.Г.</i> Особливості підготовки економістів у технічному університеті	63
<i>Горовий Д.А., Горова К.О.</i> Підготовка магістрів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті	65
<i>Гринюк Н.А.</i> Ситуаційна методика навчання як складова викладання економічних дисциплін	67
<i>Єрофєєнко Л.В.</i> Щодо інтеграції вітчизняної економічної освіти до європейського простору	69
<i>Жабинець О.Й.</i> Ефективність тестової діагностики знань студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання	70
<i>Заглинська Л.В., Гоголь Т.В.</i> Сучасні підходи до контролю навчальних досягнень з економіки в гуманітарних ВУЗах	71
<i>Івахненко І.С., Климчук М.М.</i> Формування системної дуальності при підготовці кваліфікованих фахівців: сучасні тренди та виклики	73
<i>Копитко М.І.</i> Доцільність використання тренінгових методик у процесі навчання працівників поліції	75
<i>Коралевский Я.</i> Исторический экскурс к вопросу развития крымскотатарского национального образования как экономической базы развития этноса	75
<i>Кудрявцев В.М.</i> Модель організації процесу навчання іноземних студентів у ВНЗ	77
<i>Кудрявцева О.В.</i> Особливості системи освіти України	79
<i>Ларка М.І., Сударкіна С.П.</i> Проблеми та напрямки підвищення якості економічної освіти в вишах України	81
<i>Макарович В.К.</i> Інноваційні методи викладання облікових дисциплін: хмарні технології	83
<i>Меренкова Л.О.</i> Особливості дистанційного навчання як прогресивної форми підготовки фахівців у галузі економіки	84
<i>Пархоменко О.С., Сукачова Г.П.</i> Формування компетентності критичного мислення у студентів управлінських та економічних спеціальностей	85
<i>Паславський Т., Паславський В.</i> Ніагара коледж – невідомий скарб для рідних з України	87
<i>Петрова Я.І.</i> Проблеми фінансування сучасних закладів вищої освіти різних форм власності в умовах глобалізації	89
<i>Плотнікова М.Ф.</i> Біоадекватні підходи в освіті та вихованні молоді	90
<i>Полчанов А.Ю.</i> Проблема фінансової грамотності населення в контексті подолання наслідків військового конфлікту	91
<i>Раєвнева О.В., Дериховська В.І.</i> Самооцінка якості наукової діяльності як елемент академічної автономії університету	92
<i>Редзюк Є.В.</i> Трансформація системи економічної освіти в глобалізованому світі	94
<i>Романчук К.В., Котвіцька А.О.</i> Транспортно-логістична система України як складова глобальної ТЛС: оцінка через призму вибраних індексів	96

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

С.В. Бестужева, канд. екон. наук, доцент

О.М. Котиш, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сучасний розвиток економіки України супроводжується докорінними змінами як у внутрішній, так і у зовнішній сфері. Вибір європейського вектору інтеграції обумовлює необхідність реформування, насамперед, системи нормативно-правового забезпечення економічної взаємодії національних суб'єктів господарювання. Особливої уваги заслуговує зовнішньоекономічна сфера, в якій домінуючу роль відіграє експортна складова. Зважаючи на значущість експорту не тільки для розвитку національної економіки, а й для забезпечення внутрішньої соціальної стабільності, досягнення геоекономічних та геополітичних цілей, першочерговим завданням є реформування правової основи організації експортної діяльності вітчизняних підприємств. Однак, особливої уваги повинні заслуговувати і питання відповідності рівня інформованості вітчизняних суб'єктів господарювання про зміни, які відбуваються у національній економіці та у світовому економічному просторі з метою відповідного реагування та адаптації до них для втримання та розширення своїх ринкових позицій. У цьому зв'язку доцільно, на думку авторів, акцентувати увагу на питаннях консолідації зусиль держави та бізнесу щодо формування ефективного економіко-правового базису національного економічного зростання. У цьому контексті в якості найбільш актуальних і нагальних є проблеми освітньої підготовки фахівців у зовнішньоекономічній сфері.

На основі проведеного авторами дослідження виявлено, що в експортній сфері України протягом багатьох років не змінюється вже ustalена тенденція – сировинний характер переважної частини експортованої продукції (понад 70 % загального обсягу експорту). І не дивлячись на зміну товарних пріоритетів – з експорту металургійної на експорт агропромислової продукції – сировинна складова є доміантною вже надто тривалий час. Тому виникає необхідність розробки дієвих заходів, і саме на державному рівні, щодо підтримки національних експортерів з метою збільшення обсягів експорту продукції з високою доданою вартістю. Слід вказати, що вже зроблені вагомі кроки на шляху до формування ефективної системи державної підтримки експорту. Відповідно до прийнятої Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1017-р від 27 грудня 2017 року Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки, одним з пріоритетних завдань виокремлено сприяння розвитку послуг з підтримки бізнесу та торгівлі, що здатні підвищити конкурентоспроможність підприємств, зокрема малих та середніх шляхом:

- удосконалення механізму координації діяльності інституцій з підтримки торгівлі, залучених до реалізації торговельної політики та розвитку експорту;
- зміцнення мережі інституцій, що надають експортерам послуги з підтримки бізнесу і торгівлі;
- удосконалення навичок і компетенцій підприємств, зокрема малих та середніх (підприємництва), необхідних для участі в міжнародній торгівлі.

В Експортній стратегії зазначено, що на сьогодні в структурі української мережі інституцій з підтримки торгівлі 53 % складають інституції з підтримки торговельної політики і тільки 10 % є поставачальниками бізнес-послуг [2].

Для підвищення рівня інституційного забезпечення експортної сфери урядом вже ініційовано створення Офісу з просування експорту при Міністерстві економічного розвитку та торгівлі, в компетенції якого входить:

- висвітлення необхідної інформації для експортерів (економічних новин, нових правових актів, змін у законодавстві, коментарів до законодавства тощо);
- надання експортерам консультаційних послуг;
- розробка та впровадження освітніх програми для експортерів та пропозиції щодо бізнес-можливостей.

Однак без високого рівня кваліфікації персоналу підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, будь-які інституційні зміни не будуть ефективними. Для цього необхідно, на думку авторів, кардинально змінити спрямування економічної освіти у цілому. Мова, в першу чергу, йде про впровадження таких важливих як для підприємств, так і для вищих навчальних закладів змін, як:

- активізація співробітництва підприємств-експортерів з вищими навчальними закладами не тільки для проходження студентами практики, а й проведення тематичних семінарів, тренінгів, які давали б змогу студентам презентувати свої знання та вміння та конвертувати їх у набуті в процесі взаємодії з представниками конкретного підприємства навички, які у подальшому сформують відповідні компетенції фахівців;

– розробка та впровадження програм підвищення кваліфікації керівництва та працівників підприємств-експортерів, які сприяли б підвищенню рівня інформованості про нововведення у правовій та економічній сфері, про сучасні тенденції розвитку світових ринків та систему міжнародного регулювання торговельної сфери тощо;

– підвищення рівня викладання економічних дисциплін шляхом розробки програм стажування викладачів на провідних підприємствах – суб'єктах зовнішньоекономічної діяльності та у міжнародних компаніях з метою узагальнення набутого досвіду та використання його у навчальному процесі. Це дасть можливість підвищити якість освіти за рахунок її прикладного характеру та сприятиме скороченню терміну стажування випускників навчальних закладів через необхідність набуття додаткових знань безпосередньо на підприємствах з урахуванням їх специфіки;

– організація спільних проєктів вищих навчальних закладів з органами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на рівні регіону, в яких брали б участь і студенти;

– інтенсифікація впровадження новітніх технологій у навчальний процес – тренінгів, бізнес-кейсів, семінарів-дискусій. Як зазначалося в [1] сучасна система вищої освіти в Україні спрямована на організацію навчального процесу шляхом використання переважно традиційних методів навчання. Однак при працевлаштуванні студент стикається з проблемою проходження співбесіди (в багатьох випадках багатоетапної), в якій особливу увагу приділяють його реакції на певні практичні ситуації в діяльності підприємства-працедавця. Відповідно виникає необхідність більш активного використання в навчальному процесі інноваційних методів навчання, до яких відносяться тренінги [1, с. 30];

– у контексті реформування системи початкової та середньої освіти з метою підвищення рівня фінансової обізнаності учнів шкіл авторами пропонується проведення тематичних семінарів викладачами вищих навчальних закладів для вчителів, в процесі проведення яких підвищувався б рівень економічної грамотності останніх. Для вищих навчальних закладів такий досвід був би цінним через встановлення тісних контактів з учнями з метою їх орієнтації на вибір подальшої професії.

Отже, запропоновані авторами заходи сприятимуть підвищенню ефективності співробітництва навчальних закладів та бізнесу шляхом інтеграції науки у практичну діяльність та набуття практичною діяльністю наукового обґрунтування.

Перелік посилань:

1. Бестужева С. В. Тренінги як інноваційний метод підвищення якості економічної освіти в умовах глобального розвитку / С. В. Бестужева // Викладання економічних дисциплін в умовах глобалізації та європейської інтеграції України : матер. Міжнар. наук.-метод. конф., 2 червня 2017. – Х. : ХНАДУ. – С. 30-31.

2. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1017-р від 27 грудня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

К.П. Болдовська, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Вивчення дисципліни «Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства» є необхідним для фахівців у галузі міжнародних економічних відносин, оскільки розвиток міжнародних економічних зв'язків в контексті реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави обумовлює необхідність послідовного і раціонального планування зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) вітчизняних суб'єктів господарювання для більш повного використання переваг міжнародного бізнесу. Планування ЗЕД є об'єктивно необхідним для будь-якого суб'єкта цієї діяльності і спрямоване на визначення перспектив і можливих варіантів її розвитку.

Метою вивчення цієї навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок з методології розроблення перспективних планів зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес бізнес-планування ЗЕД на підприємстві.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: вивчення змісту процесів планування ЗЕД на підприємстві; опанування форм, методів і процесу планування проведення зовнішньоекономічних операцій; вивчення складу планових показників ЗЕД підприємства і методики їх розрахунку;